



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Joannis Trithemij, Spanheimensis, Et Postea Divi Jacobi apud Herbipolim Abbatis, Viri suo aevo doctissimi. Tomus ... Annalivm Hirsavgiensivm

Opus nunquam hactenus editum, & ab Eruditis semper desideratum.
Complectens Historiam Franciae Et Germaniae, Gesta Imperatorum,
Regum ...

Trithemius, Johannes

S. Galli, 1690

Wighardus III. Abbas XXXVI. præficitur Anno Domini MCCCLXXXIX. &
præfuit annis XI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38573

que Monasterium in utrôque statu sicut invenerat, satis desolatum, are videlicet gravatum alieno, Monachos pravâ libertate contra normam Regulæ converfantes.

De Wichardo ejus nominis tertio hujus Monasterij Hirfaugiensis Abbate XXXVI. qui præfuit annis xi. & de gestis illius temporis.

Wichardus tertius fuit Abbas hic tricesimus sextus.

Anno prænotato Dominicæ Nativitatis MCCCLXXXIX. Indictione Roman. xii. post mortem & sepulturam Domini Godfridi Abbatis hujus Monasterij Hirfaugiensis xxxv. convenientes in unum Prior. & FF. Conventuales simul, & de Prioratibus Abbatia huic subjeâs, quibus Jus in Electione competebat, seclusis omnibus, ac præmissis orationibus consuetis ad Electionem novi Pastoris unanimiter processerunt; scrutatis igitur ex more votis eligentium sirgolorum V Wichardus Monachus ejus nominis jam tertius in Abbatem eligitur, qui confirmatus & benedictus ab Adolpho Spirensium Episcopo, præfuit annis xi. De cujus vita, moribus & gestis nihil specialiter scribere potuimus, utpote qui monumenta litterarum aut nulla, aut certè paucissima habemus de ejus conversatione.

MCCCXC.

Anno primo V Wichardi Abbatis, Romanorum Indictione XIII. Diethardu Comes de Katzenlenbogen contra Cives Colonienfes animum gereus hostilem multa in eos commisit mala Friderico Archiepiscopo respiciente per digitos. Hujus Diethardi filius fuit Philippus ultimus Comes de Katzenlenbogen, qui nostris temporibus moriens sine virili semine unicam reliquit filiam, quam Hassia Comes V Vilhelmus accepit uxorem, & cum ea Comitatum Philippi obtinuit cum multis divitijs.

Diethardus de Katzenlenbogen devastat Colonienfes.

Eodem anno Joannes Palatinus Comes Rheni, Bavaria. Brabantia. que Dux, Hannonia. Hollandia & Seelandia Comes filius Alberti Ducis, & nepos quondam Ludovici Imperatoris IV. annum ætatis agens nonum decimum. in Episcopum Leodiensis Ecclesie postulatur, & in Civitatem pomposè inducitur. Fratrem habuit nomine V Vilhelmum natu majorem, qui Patri mortuo in Principatu successit. Quo etiam sine virili semine vita defuncto, cum ejus unica filia viro accepto patris sibi Ducatum usurparet, Joannes patruus se opposuit, dimissoque Episcopatu uxorem duxit, & terram Fratris occupavit.

Anno prænotato, primo die Septembris mortuus est Crafftio Abbas Monasterij quondam mei Spanheimensis anno ætatis suæ lxx. Cui successit Philippus ejus nominis secundus, qui præfuit mensibus duntaxat 6. & 18. diebus. Quo etiam mortuo Bernardus Monachus ex oppido Spanheim oriundus, præfuit annis 41. mensibus 3. & 9. diebus. vir prudens & satis idoneus. Veruntamen desolationem Monasterij in utrôque statu nimiam reformare non potuit propter malitiam temporum, & inveteratam socordiam Monachorum.

Anno item prænotato Stephanus Dux Bavarie magnis precibus atque muneribus à Florentinis conductus, in manu suorum valida intravit Italiam

liam contra Galeatium Mediolanenſem, quem Venceslaus Rex paulo ante ſine conſenſu Principum ex Vicecomite ſublimavit in Ducem, obtentiſque nonnullis Caſtellis & munitionibus Adverſarij cum pace reverſus eſt.

Ladislauſ
à Papa in
Regem
Neapolita-
num coro-
natur.
Nota.

Eodem anno Bonifaciuſ Papa IX. miſit Angelum Cardinalem Florentinum cum honeſta Comitiva Legatum in Neapolim ad coronandum in Regem Ladislaum filium Caroli Regis Ungariæ, qui uxorem duxerat filiam Manfredi Comitis de Claromonte in Sicilia, cum qua ab ipſo patre ingentem ſuſcepit theſaurum in pecunijs auro & argento, & lapidibus pretioſis.

Ludovicuſ
Andegaviæ
Dux contra
Ladislau-
m ab Antipa-
pa erigitur.

Contra hunc Ladislaum Clemens Papa VII. qui contra Bonifacium in Avenione reſidebat, Ludovicum Andegaviæ Ducem Caroli VI. Regis Gallorum fratrem anno præterito in Regem Apuliæ, Siciliæ & Jeruſalem coronavit, qui & Neapolim eo tempore, ſicut diximus, prius occupabat. Per multos igitur annos hi duo Reges Ladislaus & Ludovicuſ inter ſe pro Regno Apuliæ, Siciliæ & Jeruſalem graviffima gesserunt bella, plurimum effundentes humani ſanguinis in terra, & multiplicantes contentiones. Bonifaciuſ iſte Papa IX. tres habuit fratres, quos multum in honoribus & divitijs huius mundi ſublimavit: unum namque Marchionem conſtituit in Marchia Anconitana: & alios duos in ſingulis locis alijs Principes fecit, & nimium exaltavit. Eorum tamen filij juſto Dei iudicio ad extremam poſtea devenerunt inopiam, ut eorum exemplo monerentur omnes, non eſſe duraturas apud Laicum divitias, quæ furripiuntur de Eccleſia.

Bona Ec-
cleſiarum
Laicis data
paupertate
finaliter indu-
cunt.

MCCCXCI.

Anno Wichardi Abbatis ſecundo, Indiſtione Romanorum XVI. Gerharduſ de Schvarzenburg Epicoſopus Herſepolenſis novum in civitate Caſtellum ædificare cepit, in eo loco, quem porcorum foveam, vulgari- ter Schvveingrube nuncupant Incolæ. Verum quia in maxima ſine eo tempore diſſenſione cum Civibus, ut conſequenter patebit, inchoatum ædificium, obſtante, non dubium, rebellionem Civium, conſummare non potuit.

Jacobuſ
Armignia-
ci Comes à
Gallia ve-
nit in Lon-
gobardiam.

Hoc ipſo anno Florentini Cives bellum adverſus Galeatium Mediolani novum Ducem continuantes Armigniaci Comitem in auxilium ex ulteriori Gallia propoſito magno pecuniarum ſtipendio in Longobardiam vocarunt. Qui quidem Comes nomine Jacobuſ, tameſi poſtulare primum recuſaret, ſuorum tamen non minus conſilio, quàm auri fame ſeducuſ tandem conſenſit, & collectâ pugnatorum manu validâ in Longobardiam properavit. Superatis verò non ſine labore alpibus Alexandriam Mediolani Ducis oppidum in primis obſidione vallavit, in quo Dux præſidium antea poſuerat validum ſimul & occultum. In inſidijs quoque alteram exercituſ turmam ſecretam locaverat non modicam, omnia Comite non ſuſpicante. Itaque obſidente urbem Armigniaco, & illis qui circum ſidebantur ſimulantibus formidinem, Dux inſidiantes quorſdam ex ſuis latentibus jubet emitti, quales levis armaturæ appellant, qui ad conflictum provocarent obſidentes: in quos proruentes Armigniaci milites aliquot, dum eos longius perſequuntur, fugam ſimulantes hoſtis ex inſidijs procedit. Quod ubi animadvertit Comes, laborantibus ſuis ſubve-

nire mox festinat; & accepto signo confestim Alexandrini eruptione factâ Comitem Armigniacum cum suo exercitu inter se, & eos, qui latuerant in insidijs, ex omni parte concluderunt. Atrox pugna committitur, & multis crudeliter occisis etiam ipse Comes octo vulneribus acceptis non multo post clamans: *In manus tuas Domine commendo Spiritum meum*; vitam commutavit cum morte crudeli.

Comes Armigniaci vulneratus moritur.

His quoque temporibus Leprosi per Galliam in multis locis fontes in odium sanorum hominum, simul atque perniciem veneno intoxicarunt; quorum impietas detecta ultimo supplicio punita est. Hoc ipsum calamitosum genus hominum ante paucos annos in Gallia simili malignitate contaminare puteos veneno præsumens, ignis incendio penas dedit.

Anno prænotato Cives oppidi Bernensis in liga Confœderatorum annumerati dominium Symmeneck nuncupatum pro duobus florenorum millibus à Rudolpho de Arburg in perpetuam sibi possessionem compararunt.

Dominium Symmeneck à Bernensibus emittitur.

MCCCXCII.

Anno Wichardi Abbatis tertio, Indictione Romanorum xv. Feria tertia ante Festum S. Catharinæ Virg. & Mart. facta est divisio Ducatus Bavarie inter filios tres Stephani Ducis, qui paulò ante rebus excesserat humanis: in qua divisione Joannes Monacum oppidum in superiori Bavaria cum suis attinentijs obtinuit. Stephanus autem Ingolstatt, & Rattenberg, cum ijs, quæ illis adhærebant, in sortem accepit. Fridericus verò Lantshutam cum alijs in Bavaria inferiore consecutus est. Porrò filij Alberti Patruum principabantur in Hollandia. Horum avus omnium Ludovicus fuit Imperator quartus, cujus tres filij, ut supra dictum, Ludovicus Brandenburgensis, Ludovicus quoque Romanus, & Wilhelmus Hollandiæ Comes jam dudum sine liberis mortem obierunt. Stephanus Junior memoratus uxorem duxit filiam Galeatij Vicecomitis Mediolani, quem Rex Wenceslaus contra voluntatem Principum Regni acceptâ pecuniâ creaverat in Ducem: de qua genuit Ludovicum Ducem cognomento divitem: & Elisabeth Reginam postea Gallorum: Joannem quoque Juniores filium, qui fuit Ratisbonensis Ecclesiæ Pontifex.

Bavarie Ducatus inter Fratres dividitur.

Stephanus Bavarie Dux cum uxore & liberis.

Fridericus filiam alteram Galeatij memorati Vicecomitis duxit uxorem: de qua genuit Henricum Ducem in oppido Lantshuta commorantem: Elisabeth filiam, & aliam similiter Magdalenam. Porrò Elisabeth nupsit Friderico Nurenbergensi Burggravio, quem Sigismundus Imperator postea in Brandenburgensium sublimavit Marchionem: cui filium paterni nominis peperit Fridericum, qui genuit Albertum; ille verò genuit Joannem, & Fridericum. Joannes genuit Joachim, de quo suo tempore, quoniam hodie vivit, largiente Domino scribemus. Joannes verò duxit uxorem filiam Comitissæ Gurcensis, de qua duos genuit filios suo in Monaco, & filiam unam nomine Sophiam, quam Wenceslaus filius Caroli IV. & Frater Sigismundi Regis duxit in uxorem.

Fridericus Dux cum uxore & liberis.

His temporibus Gymnasium universale, quod noviter ante paucos annos in Civitate Francorum Orientalium Herbipoli fuerat institutum, propter dissensiones continuas, quæ inter Cives & Episcopum vertebantur, valde cepit debilitari; unde consilio inter se habito magistri atque Doctores

Gymnasia Herbipolense duravit annis xv.

Doctores de translatione ejus ad Erpfordiam Moguntinæ Diœceſis oppidum Romani Pontificis impetravere conſenſum. Unde mox ab eodem tempore Bonifacio Papa IX. annuente domus in Erpfurd pro ſuſceptione Scholaſticorum comparari, & ædificari cœperunt: manente tamen apud Herbipolim Gymnaſio cum privilegijs, & conſervatorijs ſuis (quorum unus fuit Decanus S. Joannis in Haagis) uſque ad ſecundum annum Friderici Abbatis, ut loco inferius conveniente plenius dicemus. De cauſa verò deſolationis memorati Herbipolenſis Gymnaſij, ſic quidam eo tempore dixit:

Cauſe deſolationis Gymnaſij Herbipolenſis notantur.

*Balnea, Cenſus, amor, liſ, alea, crapula, clamor:
Impediunt multum Herbipolenſe ſtudium.*

Qui mores novit gentis Francorum, & conſuetudines Peapolitanorum, viſu & auditu didicit præſcriptorum expoſitionem verſuum.

Anno prænotato memorati Baviaræ Duces Joannes, Stephanus & Fridericus impetraverunt à Bonifacio Papa IX. quòd plenariam peccatorum indulgentiam, quam Hebraeorum imitatione Jubilæum noſtrates appellant, in oppidum Monacum à Dominica Latere uſque ad Feſtum S. Jacobi Apoſtoli duraturam collocavit, ſicut ipſam Romæ prius celebraverat.

Mons Gigantum obſidetur à Gerharo Wirzburgenſi Epiſc.

Eodem quoque anno Gerhardus Epiſcopus Herbipolenſis, & Dux Francorum Orientalium contractis copijs & auxilijs Civium Regni, Caſtrum, quod der Reiſenberg nuncupatur, obſidione vallavit, in quo Raptores, latronèſque itinerum, & deprædatores viatorum tutum ſolebant habere confugium. Verùm quia Caſtellum arte ſimul & naturâ in monte altiffimo ſituatum ſatis munitum exiſtit, Præful tandem ſolutâ obſidione ſine effectu inde receſſit.

Comburruntur Hæretici in plerisque Germaniæ locis.

Hoc ipſo anno Magiſter Martinus Inquiſitor hæreticæ pravitatis à Sede Apoſtolica deputatus venit per Sueviam in Herbipolim: ubi factâ inſiſtione Hæreticos nonnullos ex ſimplicioribus, & ruſticanis invenit de ſecta Flagellantium & Fratricellorum, quibus ad unitatem fidei Catholice reverſis pro ſalutari poenitentia crucem contra Inſidos Turcas impoſuit, quæ illo tempore prædicabatur. Ex Herbipoli profeſtus Erpfordiam ſimili pravitare infectos plures invenit, Beghardos, Beguttas, & alios, quorum aliqui cremati ſunt ignibus, aliqui verò poenitentiam egerunt ſuper erroribus ſuis, reliqui fugam inierunt.

Eodem anno circa Feſtum S. Matthæi Apoſtoli & Evangeliſtæ, cibus in vitibus botri necdum eſſent maturi, ſubitò frigus intenſum oritur cum pruina & nive haud modica; deſtruxitque omne vinum, quod in vitibus erat per totam Franciam Orientalem, Sueviam, Alſaciam, Thuringiam partèſque Rheni ſimul atque Moſellæ, quarum Incolæ aliud nihil colunt quàm vinum.

Feſtum Viſitationis Beatæ Virginis inſtituitur.

Hiſetiam temporibus Feſtum Viſitationis Beatæ ſemper Virginis in tactæ Dei Genitricis à Bonifacio Papa IX. inſtituitur, & multis gratijs indulgentiarum ad inſtar Feſti Corporis Chriſti ab eodem cumulatæ cum ſolemnis Octava; quod cunctis celebrandû Chriſticolis per orbem quotannis die menſis Julij ſecundo litteris Apoſtolicis parentibus ubique præcipitur.

MCCCXXIII.

MCCCXCIII.

Anno Wichardi Abbatis quarto, Indictione Romanorum primâ, post longam diffensionem & concertationem inter Fridericum de Saravverd Archiepiscopum, & Cives Colonienfes concordia facta est per medium Comitum de Moers & interpositionem aliorum Principum.

Eodem anno Monstrum nimis horrendum nascitur ex fœmina rustica in Villa Berg Treverensis Diœcesis, quæ à Trittenheim Nativitatis meæ vico per unum distat milliare tantum. Cujus monstri inferior pars corporis hominem præferbat cum ventre, umbilico, pudendis, cruribus & pedibus. Superior verò pars, manus, brachia, collum, oculi, os, & caput bufonis erant horribilis, & tam formidabilis, ut nemo sine pavore hoc monstrum potuerit intueri. Vixit ferè triduo, & quia genitrix illud lactare non potuit, necessariò defecit. Fuerunt qui dicerent, genitricem esse maleficam, dæmonisquæ carnali maculatam commercio, & inde partum naturâ divisum.

Anno prænotato Gerhardus de Schvvarzenburg Episcopus Herbipolensis auxilio quorundam Civium Regni, & aliorum amicorum Castrum quoddam nomine Poppenhausen, speluncam eo tempore latronum obsedit, & varijs machinis fortiter oppugnavit. Quod cum expugnare non posset, sine effectu postremò recessit. Continuaverat obsidionem nihilominus à Festo Pentecostes sine intermissione usque ad solemnitatem S. Michaelis Archangeli, his qui intus erant, omnibus necessarijs provisus, & se fortiter defendentibus.

Anno item memorato vicefimâ quartâ die mensis Novembris, tanta nivium abundantia subitò in orientali Francia cecidit, quantam nulla memoria hominum tunc viderat unquam: quarum densitas nimium ventis agitata fortissimas arbores & quercus annosas sine numero fregit, aut penitus evertit.

Claruit his temporibus Henricus ex Clivenfi oppido Calcar nomine Monachus & Prior ad tempus domus S. Barbaræ in Colonia Cartusiani Ordinis, vir Christo devotus, & divinarum scripturarum admodum studiosus, qui scripsit inter alia Exercitatorium quoddam Monachale lib. i. Alium quoque librum, quem loquagion de Rethorica prænotavit: aliud opusculum, cui titulum dedit Cantuagium de Musica. De ortu quoque & progressu Ordinis sui lib. i. Si quid amplius edidit, ad notitiam nostræ lectionis adhuc minimè pervenit.

Joannes Rusbroch natione Brabantinus Ordinis Canonicorum S. Augustini his ipsis in Brabantia claruit temporibus, qui scripsit de profectu Religiosorum librum unum. De ornatu spiritualium nuptiarum lib. iii. Sermones & Epistolas varias ad diversos: & alia quæ necdum vidimus: cujus librum tertium de ornatu spiritualium nuptiarum Joannes Gerson Theologus, & Scholæ Parisiensium Cancellarius monet sobriè & cautè legendum.

Joannes Schönhoven Prior Conventus Mechliniensis in Brabantia Ordinis Fratrum Beatæ Mariæ semper Virginis de monte Carmeli per hæc tempora prædicator sermonum popularium egregius, inter ingenij sui Opuscula non sine magno labore comportavit opus insigne de vitijs atque virtutibus, omnibus sermocinatoribus utile: quod in duobus volumini-

P p bus

Monstrum nimis horrendum nascitur.

Poppenhausen Castrum ab Episcopo Wirtzburgergenfi obsidetur.

Henricus Calcar pulcrè conscripsit.

Joannes Rusbroch multa composuit.

Joannes de Schönhoven plura scripsit.

Handwritten text on the book's spine.

Handwritten text on the book's spine.

Handwritten text on the book's spine.

Fragmentary text from the left page.

bus distinxit, & græco vocabulo Polypodion prænotavit, ordinem in processu custodiens Alphabeti.

MCCCXCIV.

Expeditio
Christiano-
rum in Tur-
cas sub Re-
ge Un-
garie.

Anno Wichardi Abbatis quinto, Indictione Romanorum secunda Expeditio magna Christianorum facta est in Turcas, jubente & ordinante Sigismundo Rege Ungariæ, qui postea Imperator factus est Romanorum, Crucem faciente prædicari Bonifacio Papa IX. in locis obedientiæ suæ: annis enim transactis quàm plurimis gens illa Turcarum perfidissima crebris incurSIONIBUS multa Christianis tam in Græcia, quàm in finibus Ungarorum inferre mala non cessavit, quousque tandem Græciam sibi totam subjecit. Sigismundus igitur Christianissimus Ungariæ Rex auxiliium Bonifacij Papæ IX. & omnium Christianorum Principum imploravit litteris scriptis & nuntijs, & magnum in Turcas exercitum brevi adnavavit. In quo non ultimi fuerunt Rupertus dictus Pipan Comes Palatinus Rheni, Bavariæque Dux, filius Ruperti senioris, postea Regis Germaniæ, & Joannes Dux Burgundionum, cujus mater erat soror Ducis Bavariæ Alberti morantis in Straubingen. Hi duo cum magno pugnatorum exercitu venerunt in Ungariam, quos Rex cum ingenti læticia suscepit. Et alijs quoque terris & alijs complures pugnaturi convenerunt.

Christiani
obsident
Nicopolim,
contra
quos Turcas
veniunt.

Rex ergo Sigismundus contractis undecunque copijs terram inimicorum cum supradictis, & alijs Principibus pugnaturus intravit, & in primis Nicopolim Urbem pulchram, divitem atque potentem obsedit. Quod ubi Rex sive Capitaneus Adversariorum intellexit, cum ducentis millibus armorum Nicopolitanis in auxilium venire festinavit. Contra quem Exercitus Christianorum obviam procedens, ad unius milliaris ab eo spatium castra collocavit. Cùmque inter Principes oriretur contentio, quis eorum belli cæteris præberet ducatum, Sigismundi sententia fuit, præficiendum aliquem ex illis, qui & mores consuetudinèsq; novisset hostium, & antea cum ijs dimicassent. Et propterea constituit belli Duce[m] Walachia Principem, virum bellicosum, industrium & fortem, qui sæpius cum Turcis dimicans gloriosè triumpharat.

Joannes
Burgundiæ
Dux sua
elatione
Christianos
perdidit.

Joannes igitur Burgundiæ Princeps nimium indignatus, quòd sibi hunc honorem videret præreptum, quem se multitudine Exercitus sui, & longo itinere simul & multis impensis Jure promeruisse putabat, contra voluntatem Regis Sigismundi, & omnium, qui aderant Principum, cupiens sibi usurpare honorem, cum sex millibus armorum, quos adduxerat, ante omnes in bellum contra Turcas prorupit, & nimis infelicitè dimicavit, ipse namque cum suorum pluribus in Turciam captivus abducitur, cæteri penè omnes quos adduxerat, ab hostibus trucidantur. Reliqui etiam Christianorum exercitus à Turcis invaditur, & pluribus occisis pauci fugati salvantur. Sigismundus Rex per mare navigio vix incognitus ad Constantinopolim pervenit, & interitum evasit. Rupertus verò Palatinus in habitu pauperis mendici ad Heidelberg reversus est. Burgundiæ tamen Dux Joannes totius mali causâ tandem multâ pecuniâ liberatus est.

Wences-
laus Rex à
Bohemis
capitur.

Anno etiam prænotato Wenceslaus Rex Germaniæ, Bohemiæque propter insolentias & faruitates suas multas omnibus penè odiosus factus à suis in Civitate Pragenfi capitur, & aliquandiu honestæ custodiæ mancipatur.

cur. Interveniens tandem Sigismundo fratre, qui tum Rex erat Ungariae, liberatur à custodia, sed pristinae conversationis mores non emendavit.

Eodem anno in mense Septembri mortuus est, & in Avenione sepultus Clemens in sua dictus obedientia septimus Antipapa. anno sui Pontificatus sexto decimo; vir callidus, superbus & astutus, qui cum suis Cardinalibus, quos in Avenione plures creaverat, inopiâ compellente, nec minus inflammante avaritiâ, sibi adhaerentem per Galliam & Hispaniam Clerum, multis exactionibus valde gravans oppressit, & Annatas prior excogitavit. Mortuo Clemente atque sepulto, Cardinales, qui partes ejus fuerant secuti, Petrum quendam de Luna consanguineum Regis, ut dicebant, Aragonum, in Antipapam concorditer elegerunt, quem in Avenione solemnè pompâ coronantes Benedictum tertium decimum nuncupârunt; qui sedit apud Gallos in Antipapatu per annos ferme tres & viginti usque ad concilium Constantiense, in quo abrogatis omnibus Martinus fuit electus.

Clemens Antipapa septimus moritur.

Benedictus Antipapa sit decimus tertius.

Aestas anno memorato fuit calore continuo ferventissima, & pluvia aut nullâ, aut valde rarâ. Unde vinum illius anni, quod nihilominus in abundantia competenti crevit, optimum fuit. Frumentum similiter in bona copia provenit, quamvis in multis Germaniâ locis inter sationis & messionis distantiam, vel tempus, pluvia nulla ceciderit super terram.

Anno prænotato miles quidam nomine Wernherus Schnovvlin in quadam similitate capitur, & in castro Rappenbach custodiae mancipatur. Lupoldus igitur Dux Austriæ congregato suorum exercitu non modico, & ferentibus auxilium Civibus Regni Argentinensibus, Castrum Rappenbach obsedit, cepit, funditusque destruxit, & captivum militem liberavit.

MCCCXXV.

Anno Wichardi Abbatis sexto, Indictione Romanorum tertiâ, nobiles & potentiores Comitatus terræ Wirtenbergenfis nescio quâ causâ vel occasione adversus Dominum suum Comitem conspirationem satis periculosam, & temerariam suscitârunt: nam eo usque prævaluit insania, ut convocatis undecunque socijs oppidum quoddam Haimsheim dictum, haud procul à Regali oppido Wila in Wiemgövv situm obsidione cinxerint: quatuor super omnem exercitum Capitaneos ex potioribus constituerunt, quos in contumeliam Comitis per Ironiam Reges nominari præceperunt. Oppidani verò cum essent inermes, turmam perfidorum citius intromittere coacti sunt. Nuntiata sunt hæc Comiti, qui confestim ex oppidis & viculis suis congregavit, quantam potuit Rusticorum multitudinem, & veniens cum exercitu mane primâ luce oppidum Haimsheim obsedit, & fortiter oppugnare cœpit. Rogum per circuitum oppidi fecerat magnum, quo igne submissò jam incipiente vehementer ardere, qui intus erant, valde timuerunt, & non habentes quo fugerent à facie tam ignis, quam inimici, dexteras necessario dederunt, gratiam à Comite, & commissorum veniam humiliter postulantes. Comes verò malens servare populum, quàm perire, veniam petentibus sub certis conditionibus dedit, & unum post alium per angustum portæ aditum exire de oppido projectis armis omnibus, mandavit. Inter exeuntes vero de urbe captivos, de quatuor illis primis Capitaneis, qui se Reges nominari præceperant,

Conjuratio nobilium terræ Wirtenbergenfis contra Dominum suum.

Haimsheim oppidum bis capitur.

rant, tres Comiti fuerunt oblati, quartus autem vel interierat occiſus, vel fugâ lapſus evaſit. Cernens hos tres fictitios Reges quidam Ruſſicus promptulus ad jocos, cachinnans dixit aſtantibus: *Bone Deus, ſi quatuor haberemus Regem, integrum charte ludum nobis Dominus hodie præpararet.* Comes itaque victoriâ potitus inſigni, lætus & incolumis ad Stutgardiam cum ſuis omnibus reverſus eſt.

Anno prænotato infra Octavam Feſti Sacraſſimi Corporis & Sanguinis Domini noſtri Jeſu Chriſti circa medium ferme noctis terræ motus factus eſt in partibus Moſellanis Cis-Rhenanis, & in Francia Orientali. Poſt quem ingens ventorum ſubſecura tempeſtas, arbores, quercus & ædificia multa ſubvertit.

Albertus
Dux Au-
ſtriæ mori-
tur.

Eodem anno octavo decimo die menſis Auguſti, moritur Albertus Dux Auſtriæ pius atque magnificus, frater Lupoldi Ducis à Surenſibus, ut dictum eſt anno Godfridi Abbatis ſexto, in bello juxta Sempach occiſus, filius autem Alberti Ducis filij Regis Alberti, ſicut diximus in ſupra notatis anno Domini milleſimo trecentefimo quinquageſimo octavo Indictione Romanorum xi. Iſte magnificus Princeps, inclitūſque Dux Auſtriæ Albertus poſt mortem patris, parte ſuſceptâ hæreditariæ poſſeſſionis, Republicam Auſtriæ maximè oprabat reddere glorioſam. Unde inter multa, quæ perpetuò conſtituit bona, univerſale Gymnaſium in oppido Vienneniſi ſuis impenſis primus ipſe fundavit, quod Apoſtolicis munitionibus privilegijs Innocentius Papa ſextus dudum confirmavit. Fridericus autem ex Auſtriæ Ducibus Imperator poſtea tertius majora pro eodem Gymnaſio privilegia, & dedit & impetravit, & Episcopali dignitate inſtituta ex Vienneniſi oppido civitatem fecit.

Univerſi-
tas Vici-
neſis fun-
datur.

Anno præſcripto in menſe Aprili die quintâ poſt meridiem horâ tertiâ ſol nube ſubvolutus tenebroſus factus eſt in civitate Leodiſi, & per unius milliariſ ſpatium, aut amplius in circuitu eorum, apparuitque mirabile ſignum in nube quaſi gladius ſanguinem fundens, & cum igne diſcurrens: mirabantur omnes, nec erat, qui portentum illud interpretari poſſet.

Mater Ca-
roli Ducis
Burgundiæ
nascitur.

Eodem die poſt medium noctis horâ ſeptimâ minuto octavo decimo nascitur in Portugallia Eliſabeth Regis Portugalliæ filia, quæ poſtea nupte Philippo Duci Burgundiæ, cui & peperit Carolum Ducem ultimum, qui Leodium diruit, & in circuitu omnia deſtruxit, & multa virorum milia in ore gladij occidit, mulieres, virgines & parvulos in Moſa flumine ſubmerſit.

Conradus
Archiepiſc.
Moguntin-
us obiit.

Anno prænotato in menſe Octobri, moritur Conradus de Wynſperg Archiepiſcopus Moguntinus anno Pontificatus ſui ſeptimo, vir bonus & pius, cujus cadaver in majori Eccleſia Moguntina cum honore debito ſuit Eccleſiaſtica traditum ſepultura. Poſt cujus mortem Eccleſia Moguntina priſtiniſ iterum calamitatibus expoſita ſub ſchiſmate gravi tribulata eſt: Capitulum enim unanimi conſenſu, in Archiepiſcopum ſuum elegit Godfridum ex Comitibus de Lyningen majoris Eccleſiæ Canonicum, virum prudentiâ, conſilio & actione cautum, ſcripturarum quoque ſcientiâ fatiſ eruditum, & ut cunctis videbatur, talis Eccleſiæ per omnia valde idoneum Pontificem. Contra quem Joannes ex Comitibus de Naſſavv ſimiliter Canonicus, homo aſtutus & callidus, nimium aspirans ad altiora, per medium ſuorum egit cum Bonifacio Papa nono, quod electio-

Godfridus
de Lynin-
gen eligi-
tur.

nem de eo canonicè factam cassavit, & sibi de Moguntino Archiepiscopatū providit. Quod factum multis displicuit, de quo plures diversa & varia senserunt. Erant enim qui dicerent, eum nescio quibus florenorum septuaginta millia exposuisse, ut Godfrido Pontificatum præriperet. Joannes igitur ad Archiepiscopatum Ecclesiæ Moguntinæ provifus, & confirmatus per Papam, satis utiliter præfuit annis quatuor atque viginti, homo sicut diximus, prudens & astutus, qui paucissimis innotescere solebat, quæcunque mente concepisset.

MCCCXCVI.

Anno Wichardi Abbatis septimo, Indictione Romanorum quartâ, moritur Nicolaus ex Comitibus de Nassavv, qui eo tempore morabatur in Wisbaden haud procul à Moguntia Spirensium Episcopus. Post quem Rabanus de Helmstadt in Pontificem ejusdem Ecclesiæ per Canonicos regulariter electus & ordinatus præfuit annis ferme triginta quinque, & postea, ut suo loco dicitur, Archiepiscopus Trevirorum factus est.

His temporibus Comes quidam de Solms multa contra Trevirenses mala commisit Ecclesiæ, igne & ferro devastans patriam. Unde commotus Archiepiscopus Trevirorum Wernherus validum suorum adunavit exercitum, & contra hostem processit ad bellum. Confertis itaque manibus Archiepiscopus victoriam obtinuit, interfecitque Adversariorum plurimis, Comitem cepit, & vinculis alligavit, donec imperata polliceretur omnia. Idem Archiepiscopus navale, quod Antecessor ejus Cuno de oppido Confluentino ad castellum nomine Capella olim transfulerat telonium, abundantioris causâ lucri ad oppidum Cunenenen eodem tempore revocavit.

Anno prænotato tricesimâ die mensis Januarij horâ decimâ ante meridiem natus Philippus Dux Burgundia, pater Caroli Ducis ultimi, & Davidis, qui postea fuit Episcopus Trajectensis, quamvis non de legitimo thoro natus. Eodem anno multæ contentiones & lites inter Episcopum Herbipolensem Gerardum de Schvvarzenburg, Clerum quoque & Cives dudum inchoatæ sumperunt augmentum, & multiplicata sunt mala per totam terram Francorum. Et quia Episcopus ratione bellorum pecunijs in toto fuit exhaustus, nec habebat, unde stipendia solverentur militibus, Clerum inconsuetis & gravissimis contributionibus & exactionibus sibi plurimum reddidit infensum. Unde fuit eo tempore Clerum in Herbipoli videre in miseria, dum hinc à Civibus infanis atque crudelibus, ablatis rebus, mortis intentaretur periculum: hinc verò Pontifex Censuras minaretur & carceres, nisi quod petijet solverent tributum. Verùm Clerus non minus exhaustus pecunijs quàm Pontifex, injustis exactionibus unanimi voce contradixit. Propter quod Nicolaus de Malchos majoris Ecclesiæ Decanus mandato Episcopi non consentiens de civitate fuit ejectus. Otto de Miltz Herbipolensis Canonicus, & Bambergensis Decanus, cum fratre suo Joanne de Miltz æquè Canonico in habitu Religionis turpiter fuit captus, & ad castrum, quod Nova domus nominatur, captivus abductus. Hâc injuriâ Clerus non mediocriter commotus, interdictum mox per omnes Civitatis Ecclesias decrevit & servavit. Constat enim confederationem ante plures annos inter Abbates, Præpositos, Decanos, & omnem Clerum Herbipolensis Ecclesiæ simul & urbis factam, conscrip-

Joannes fit Archiepiscopus Moguntinus.

Rabanus fit Episcopus Spirensis annis xxxv.

Comes de Solms in bello captus ab Archiepiscopo Trevirorum.

Inter Episcopum, Clerum, & Cives Herbipolenses magnæ discordia.

florant

Herbipoli
II
S-V
15

pram, & Prælatorum omnium sigillis confirmatam: in qua sic extitit ordinatum, ut quotiens Peapolitana Civitatis atque Diocesis Clericus in urbe ipsa per quoscunque caperetur, injuriaretur, vel injustè læderetur, mox cessantibus Divinis Interdictum servaretur.

Vicecomes
Mediolani
Dux effici-
tur.

Mediolanū
est Camera
facti Impe-
rij.

Anno memorato Joannes Galeatius Vicecomes Mediolani, datus Wenceslao Regi centum millibus, ut ferebatur, ducatorum, & amplius, ex Vicecomite, ut sæpe ante meminimus, in Ducem est sublimatus. Quam dignitatem consecutus est per manus Oratorum dicti Regis, in mense Septembri cum magna solemnitate & gaudio Mediolanensium. Et quia Mediolanum Camera Romani est Imperij, quam avaritiâ ductus Rex Wenceslaus contra voluntatem Principum nec debuit, nec potuit alienare, hæc novi Ducis creatio causam præstitit non modicam Electoribus Imperij depositionis ejus à Regno.

MCCCXCVII.

Bellum fit
inter Du-
cem Mon-
tensem &
Comitem
Clivensem.

Anno Wichardi Abbatis VIII. Indictione Romanorum v. Wilhelmus Dux Montensis cum exercitu valido terras Comitis Clivensis intravit, & omnia igne, ferròque hostiliter devastavit. Quod cum Comes animadvertit, contractis undequaque copijs obviam Duci processit in bellum. In primo congressu Dux de Monte victoriam obtinuit, & exercitus Comitis fugâ dispersus fuit. Comes verò ubi vidit suos in fugam præcipientes, magna voce clamavit: *Quid facitis ò viri, cur fugitis, cum adhuc integri sitis viribus? State precor viriliter pugnantes, quoniam Deo miserante consequentur victoriam.* Animati pusillanimes admonitione Comitis steterunt; bellum denuo incipitur, Dux à Comite superatur.

Dux Mon-
tensis in
bello cum
multis alijs
captus est.

Ceciderunt in eo prælio multi, Dux ipse Wilhelmus de Monte captus est, & cum eo Dux Juliacensis, Comes quoque Solms, Comes de Mienburg, Comes de Sayna, Comes de Westenburg, Comes de Rifferscheyd, & ex militari ordine complures, qui magnam Comiti pro sui liberatione pecuniam dederunt. Hujus victoriæ fuerunt Auctores, ut dicebatur, Cives de Wefalia, qui fortiter pro Domino suo Comite pugnantes etiam alios corroborarunt.

Civium
Herbipolen-
sium
contra Do-
minum su-
um durat
rebellio.

Anno prænotato dissensionibus & bellis inter Episcopum Gerardum & Cives Herbipolenses durantibus, imò quotidie magis ac magis incrementibus. Clerus in tribulatione maxima fuerat constitutus; opprimebatur etenim non solum in ipsa urbe à Civibus, sed etiam extra per totam Dioccesin à laicis perversis; Cives namque Peapolitani suo Domino rebelles, conjurationem & foedus cum adjacentibus in circuitu oppidanis, non minus quàm & ipsi perjuri facientes, quicquid in contumeliam, dampnum & læsionem Cleri atque Clausralium excogitare poterant, præsumere & facere non timebant.

Canonici
Herbipolen-
ses à per-
fidis capi-
untur civi-
bus.

Crafftonem ex Comitibus Hohenloe majoris Ecclesiæ Herbipolensis Canonicum, virum nobilem, bonum & quietum, nemini adherentem, adeoque mansuetum, ut nec læsus quemquam offenderet, illo tempore apud Carthusianos extra urbem commorantem Monachos amore quietis in ipso Monasterio ceperunt, introductumque in civitatem carcerali custodia manciparunt. Alios etiam plures Canonicos, Vicarios & Clericos, non solum majoris, sed etiam aliarum Ecclesiarum in civitate & extra captos conjecerunt in vincula.

Post

Post Festum Pentecostes anno præsignato Cives memorati Herbipolenses armati, & furiosis per omnia similes, omnia Monasteria, Conventus, & domos Canonicorum & Clericorum in Civitate & suburbanis perultrantes spoliaverunt, rapientes quicquid in eis potuerant invenire. Nemini pepercerunt ex Clero, nec Deo sacratis honorem impendere locis statuerunt. Propter quod in ultionem tanti sceleris divinâ providente Justitiâ tandem à Clero victi & superati sunt, & in omnimodam eorum servitutem redacti, & compulsi usque in præsentem diem.

Denique vanissimi, & furiâ pleni Cives cum armis & sustibus pontem Mogosi transeuntes Monasterium S. Burchardi trans flumen insigne, quod eo tempore fuit Ordinis S. Benedicti, spoliantes incenderunt, & domos quâsque meliores igne submissò funditus everterunt.

Simili furore Monasterium S. Jacobi Apostoli (cui Deo permittente ego inutilis Joannes Trithemius Abbas post Spanheim deservio) invadentes spoliaverunt, & igne submissò quæque meliora habitacula Monachorum penitus destruxerunt, cujus eversionis vestigia cernimus usque in præsentem diem. Inde progressi ad Haugis Collegiatam in Suburbanis orientem versus Ecclesiam, domos Canonicorum pretiosas atque pulcherrimas everterunt, sicuti usque in præsens manifesta cernuntur vestigia.

Conglomerati postea turmatim in armis, & civitatem exeuntes villam Ecclesiæ non ultimam, quæ Brostelsheim nuncupatur, una cum parochiali Ecclesia combusserunt in odium Cleri & Episcopi, solo remanente castello; plures in circuitu & alias Ecclesiæ villas incendio furiosi Cives destruxerunt, omnia Cœnobîa Claustralium in urbe & circa frumento & vino spoliârunt.

Interea dum hæc agerentur per Cives, Episcopus plura suorum rebellium per intervalla obsidione cinxerat oppida, quamvis paucissima potuerit obtinere. Nam præter Iphoven penè omnes incolæ suæ oppidorum Ecclesiæ Cives cum Herbipolensibus contra Dominum eorum proprium conjuraverant Episcopum. Oppidorum ista sunt nomina: Cherolshoven, Neustatt, Hafsfurth, Eberen, Hertzlach, Meiningen, Königshoven, Melrichsstatt, Fladingen, Carolstatt; quorum omnium habitatores cum Herbipolensibus fuerunt conjurati, atque bellantes contra Episcopum & Clerum omni pietate Religionis contemptâ. Plures pro concordia diatæ iterum servatæ sunt, sed nihil omnino profuerunt.

His temporibus Rex Wenceslaus morabatur in Bohemia in urbe Pragensi, ad quem Cives Herbipolenses miserunt legatum ex suis unum nomine Fridericum Schade, per quem oblatis Regi quatuor florenorum millibus supplicabant, ut civitatem Peapolitanam ab omni Jurisdictione Sacerdotum dignaretur eximere, & inter alias Regni urbes perpetuò incorporare. Muneribus susceptis lætatus est Rex, omniâque postulata Civium se promittit facturum. Mittit ergo cum Friderico memorato ad Cives Herbipolenses Bohemum quendam Comitem, & consolatorias litteras, in quibus ipsos iussit animis esse constantes, & se personaliter brevi pollicebatur Herbipolim esse venturum.

Quo nuntio suscepto Cives jam se Dominio Sacerdotum Christi putabant exemptos, & consilio stultorum accepto, nuntios ad cæteras Regni urbes cum litteris mittebant, in quibus jam se Regni Cives, non Ecclesiæ pronuntia-

Clerus Herbipolensis bonis suis spoliatur à Civibus.

Cœnobîum S. Burchardi comburitur à Civibus.

Et Cœnobium S. Jacobi.

Conjurati oppidani cum Herbipolensibus contra Episcopum.

Cives Regem Wenceslaum vocant de Bohemia in auxilium.

Wenceslaus Rex pro Civibus venit Herbipolim, &c.

Herbipol

Herbipol

15

extinc
cus in
eretur,
datis
nplius,
Quam
menfe
Et quia
is Rex
aliena
coribus
nelmu
vit, &
nimad-
ellum.
Comi-
es, ma-
i fmo
gnemar
; bel-
capus
mburg,
, & ex
one pe-
, Cives
n alios
ardum
inere-
imeba-
cocam
rebel-
is, non
, dam-
pradi-
polens
entem
tempore
quietis
rali-
lerico-
& extra
Post

pronuntiabant. Supervenit non diu poſtea, ſicut promiſerat Rex Wenceslaus, qui magno cum honore ſuſceptus à Civibus. Aquilam Regni pro ſigno libertatis per muros & mania urbis erexit. Erat in civitate gaudium magnum de præſentia Regis, & uno omnes animo in libertatem conſpirabant.

Episcopus
contra
Wences-
laum que-
relam de-
fert Princi-
pibus.

Episcopus, dum hæc agerentur, in monte S. Mariæ ex urbis oppoſito manebat, qui Regis & civium temeritate recognita, litteras miſit ad Principes Regni, in quibus de violentia Regis Wenceslai propoſuit querelam, & poſtulavit auxilium. Noverant enim Principes Regni omnes, quod Pipinus, & Carolus filius ejus cognomento magnus olim Reges Francorum, civitatem Herbipolenſem, cum Ducatu Franciæ orientalis S. Burkhardo ejuſdem urbis primo Episcopo, & per eum cunctis ſucceſſoribus ejus in proprium Jus, atque poſſeſſionem perpetuam tradiderunt, non ut Imperatores, neque de proprietate Imperij, ſed ut Reges, & de Regni proprietate ſibi acquiſiti.

Unde commoti contra Wenceslaum Regem juſtiſſimi Principes Regni, durius in eum ſcripſerant, monentes, ut à malè captis deſiſteret, nec ſubditos contra Dominum eorum in rebellionem concitaret, alioquin neceſſitate perurgente ſe fore de negotijs Regni aliter proviſuros. His literis Rex à Principibus Regni ſuſceptis territus eſt, & capit in ſecreto habere conſilium, quomodo in Boëmiam ſecurum & honeſtum poſſet habere reſreſſum.

Wences-
laus callidè
ab Herbi-
poli rece-
dit.

Convocatis igitur Civibus cauſas abeundi neceſſarias & honeſtas, ſed conſictas in medium propoſuit, & ne frangerentur animis, rediturum ſe quantocius promittit. Qui expectatus diu non eſt reverſus uſque in præſentem diem. Duravit autem iſta ſimultas à ſextâ feriâ ante Feſtum Pentecoſtes anno prænotato inchoata per Cives contra Episcopum & Clerum veros eorum Dominos in annum tertium, quo tandem in bello juxta villam, quæ nuncupatur Berchteim, fuerunt ab Eccleſia victi, ſuperati & conſuſi; quemadmodum in ultimo Wichardi Abbatis anno infra dicemus.

Decem &
ſeptem vi-
cibus Epi-
ſcopo Cives
fuerunt
perjuri &
rebelles.

Et nota quod, Cives Herbipolenſes ex eo tempore, quo Pipinus & Carolus magnus Reges olim Francorum Ducatum cum urbe S. Burkhardo primo Wirtzburgenſium Episcopo, anno videlicet Dominicæ Nativitatis DCCCLVIII. de conſenſu Principum Regni omnium donaverunt, decem & ſeptem jam vicibus, ſicut in hitorijs reperi, contra Eccleſiam & Pontifices in rebellionem ſeſe erexerunt; non attentis, quæ Dominis ipſi ſuis antea ſemper fecerant, Juramentis; donec poſtremò viribus exhaustis obedienter ſubſeſe ſunt compulſi.

MCCCXCVIII.

Guntherus
Frater Epi-
ſcopi Her-
bipolenſis
obiit.

Anno Wichardi Abbatis nono. Indictione Romanorum ſextâ, mortuus eſt Guntherus Comes de Schvvarzenburg Thuringus, Frater Gerardii Herbipolenſis Episcopi, vir ſtrenuus & bellicofus, qui amore Fratris Eccleſiaſtici Dux fuerat exercitus contra Cives rebelles atque perjuros, & ſæpe adjuvante Domino victoriam reportavit.

Herbipo-
lenſes Epi-
ſcopum
ſum in
monte S.
Mariæ ob-
ſederunt.

Eodem anno durante Civium Herbipolenſium inſano furore contra Clerum, cum Episcopus Gerardus in caſtro montis S. Mariæ moraretur, quod trans flumen eſt ſitum ex oppoſito Civitatis, corripientes arma rebelles montem ſimul & Burgum obſidione cinxerunt, Pontificem diebus

xi. in

xi. in eo cum suis impugnantes; conjuraverant enim simul ad invicem, ut si eum comprehendere possent, sine miseratione occiderent.

Verùm his, qui fuerant in arce, viriliter se defendentibus, & lapides in turmam scævientium Rusticorum ex machinis crebrò jacentibus, die tandem xii. compulsi sunt obsidionem deserere, cùm se viderent nihil posse obtinere. Muris denique ac fossatis munièrunt civitatem, & Monasterium S. Jacobi fossâ cinxerunt, retrò cuncta penitus destruentes. Maximo Cleri & Monachorum odio laborabant, & quicquid in eos mali poterant excogitare, faciebant.

Anno prænotato Florentini Cives Imperij, cæptas contra Joannem Galeatum Mediolani Ducem dissensiones continuabant. Proposito igitur non parvo militibus stipendio, Lupoldum Austriæ Ducem in auxilium vocaverunt. Veneti quoque cum Florentinis in Ducem confœderati non parvum ei timorem incusserunt. Intereà verò dum Lupoldus Dux Austriæ ad bellum pararet exercitum, Mediolano postulante, decenales factæ sunt Treugæ, & belli ratio interim fuit postposita.

MCCCXCIX.

Anno Wichardi Abbatis X. Indiçt. Rom. viii. Wilhelmus Dux Montensis, quem ante biennium à Comite Clivensi captum in bello cum quibusdam alijs Comitibus diximus, pacta, quorum medio fuerat è captivitate liberatus, violavit. Unde Comes de Clivis contractis undique copijs terram Ducis ingreditur, & omnia per circuitum igne devastavit & ferro; villas enim plures cunctis bonis spoliatas incendio concremavit: Müllheim insignem vicum obrinuit, & multa pauperibus terræ damna intulit.

Eodem anno. XV. die mensis Augusti ea pars oppidi Crüzenach in Comitatu Sponheimensi, quæ nova Civitas vulgò nominatur, incendio quasi tota periit, quod incolas haud mediocriter afflixit. Spartheim etiam villula eodem anno incendio casuali fuit consumpta.

Anno prænotato Cives Herbipolenses, posteaquam pro suis nefandis sceleribus in Episcopum, Clerum & Monachos enormiter commissis excommunicati, & Interdicti aliquandiu forduissent, ad cor serò tandem, reversi promissâ poenitentia & emendatione, absolutionis beneficium ab Episcopo postularunt. Qui misericordiâ motus per litteras suas patentes penultimâ die mensis Februarij ex Kizingen oppido scripsit, atque commisit omnibus & singulis per civitatem & Diocesim Abbatibus, Præpositis, Decanis, & Ecclesiarum parochialium Rectoribus, quatenus relaxato jam Interdicto poenitentes à Censuris absolverent, & Missarum coram eis solemnia deinceps jam licitè celebrarent. Veruntamen Incendiarios Monasteriorum, in vafores, percussores, captivatores Clericorum ab hac gratia indulgæ absolutionis excipiens, ad Sedem Apostolicam remisit. Et quia potiores Civitates majores simul cum minoribus incendio Monasteriorum & captioni Sacerdotum omnes consenserant, cùm à nemine possent absolvi, quam à Papa, malum adjicientes malo, & indurati cum Pharaone, iterum de novo conspiraverunt in unum contra Episcopum & Clerum ejus, abijcere omnino cogitantes jugum obedientiæ. Anno tamen sequenti poenas, ut dicemus, præsumptæ temeritatis dederunt.

Dux Austriae contra Mediolanum à Florentinis vocatur in Italiam.

Comes Clivensis hostiliter devastat Montensem Ducatum.

Staurone sum id est Crüzenach incendio crematur.

Episcopus Herbipolensis Cives permittit absolvi.

Cives Herbipolenses Incendiarios & Captivatores Sacerdotum.

MCCCC.

Annus Jubileus Romæ celebratur à Bonifacio Papa IX.

Annatarum de beneficijs Ecclesiasticis prima excogitatio.

Bellum inter Episcopum & Cives Herbipolenses prope Berchteim.

Victoria cessit Ecclesie: hostium occisi mille trecenti: capti duo millia.

Ex parte Pontificis sex tantum viri in hoc bello ceciderunt.

Deus Vindex malorum retribuit facientibus injuriam.

Anno Wighardi Abbatis XI. Indictione Romanorum VIII. Jubilæus annus Remissionis & Indulgentiarum Romæ sub Bonifacio Papa IX. celebratus est: ad quem de omni natione obedientiam ejus sequente, maxima utriusque sexus populi multitudo anno toto convenit. Eo tempore Bonifacius memoratus sive adversariorum potentiam veritus, sive augendæ ditionis Ecclesiasticæ cupidus Annatam dari de Beneficijs Ecclesiasticis primus mandavit, quam Clemens Antipapa, ut supra diximus, prior in Gallia residens excogitavit, hæc videlicet conditione, ut quicumque Beneficium aliquod consequeretur Ecclesiasticum, dimidium omnium proventuum primi anni teneatur ad Apostolicum fiscum persolvere. Hujus novitatis exemplo in avaritiam prolapsi plures Germaniæ Præfules, non dimidios primi anni, sed integros biennij fructus & proventus omnium Ecclesiarum parochialium suis deinceps usibus adscribere præsumperunt.

Eodem anno, XI. die mensis Januarij prælium factum est juxta villam nomine Berchteim inter Ecclesiam & Cives Herbipolenses. & fuit dies Dominica post Festum Epiphaniæ. Ex parte autem Ecclesiæ minor erat exercitus, ita ut unus contra se hostium sex habere videretur. Conduxerant enim Cives mercede omnem penè militiam Wetteraviæ, Buchoniæ, & Hassiæ, cum alijs multis, & satis validum habere videbantur exercitum. Numero erant plures, sed major pars fuerant vitiores, agricolæ atque futores. Episcopus non fuit in bello personaliter præfens, sed Joannes de Egloffstein majoris Ecclesiæ Præpositus & Coadiutor ejus Pontificis tenebat vices: is bellandi horâ jam instante milites quosdam ex more Principis nomine creavit, quorum illa exitere nomina: Wilhelmus de Grumbach, Joannes de Grumbach, Wichpertus Wolfskelle, & complures alij milites facti sunt, quorum nomina non tenemus. Posthæc exercitus Ecclesiæ pusillus in Deum & meritis Sanctorum spem & confidentiam erigens, omnipotentis invocato auxilio in hostes irruit, caedit, prosternt viriliter, & occidit. Deo itaque victoriam largiente Ecclesiæ, ceciderunt ex parte civium in illa die perempti pugnantium mille atque trecenti viri: capti fuerunt duo millia virorum, reliqui turpiter fugerunt. Inter occisos simul & captos plures fuerunt pretio conducti Nobiles Wetteraviæ, Hassiæ & Buchoniæ, qui vitam pecuniâ non modicâ redemerunt, datisque litteris se suosque in perpetuum Ecclesiæ Herbipolensi obligarunt, quod videlicet nec ipsi, nec hæredes eorum per se vel per alios Ecclesiam Herbipolensem, & subditos illi debeant dissipare, impugnare, vel in aliquo lædere, & quod inimicos, & læsores memoratæ Ecclesiæ non debeant recipere hospitio, non pascere, non fovere verbo, factò, vel consilio in omnes generationes. De parte sive Exercitu Ecclesiæ nullus in bello memorato fuit captus: ceciderunt tantum pro justitia occisi sex viri Joannes dictus Pfaff de Seckendorff, Laurentius Trucksefs, Henricus de Welzhufen, Conradus de Stetenberg, Joannes Saxe, & Theodoricus quidam Monasterialis Ecclesiæ. Fuit autem Exercitus in parte Civium 4000. ferè virorum, cum Ecclesia nec mille quidem habuisse dicatur. Plures enim à paucioribus victi sunt, qui non pro Justitia Reipublicæ, sed odio Clericorum armati pugnaverunt. Injuriam vindicavit Omnipotens, quam Cives irrogaverant Clero, qui sine causâ, sine ratione vel ordine

Juris

Juris, ne dicam charitatis, Canonicos tam Principales, quàm aliarum Ecclesiarum simul & Monachos, reliquosque omnes enormiter læsere Claustrales, alios expellentes de Civitate, alios in carcerem trufos diu tenuere captivos; alios percutientes & vulnerantes usque ad mortem infinitis penè contumelijs affecerunt. Denique spoliatas Clericorum habitationes frumentis, vino, & suppellectili cuncta ignibus tradentes plurimas destruxerunt: Monasteria quoque Ordinis nostri duo in suburbanis, alterum S. Burckardi, alterum S. Jacobi Apostoli, ut supra diximus; similiter & domus Teuthonicorum ignis incendio magna ex parte subverterunt. Pro his & alijs in Deum & sanctos ejus commissis sceleribus suis, impij Cives præmium, quod meruerant, confusi acceperunt.

Captivi de parte Rebellium primò ad Kizingen, ubi Pontifex erat, demum ad Oxenfurt ducti sunt, è quibus quicquid erat Civium seu Rusticorum juramento Ecclesiæ, & Pontifici subjectorum, plures fuerunt interfecti. Nam propter Juramentum fidelitatis temerè violatum alij caudis equorum colligati per plateas ad patibulum tracti sunt, alij capitibus truncati, alij rotati, alij suspensi ad furcam, alij submersi, atque ut priorum Dominorum traditores in quatuor partes divisi, & ante portas oppidi suspensi: Nobiles & innoxij criminis pecuniâ se redemerunt: principales verò de Consulatu Herbipolensi, Sifridus videlicet vom Rebstock, Jacobus de Leone, Joannes de Erpfurdia, Jacobus Webler cum alijs complicibus eorum, qui seductis civibus rebellionem contra Episcopum & Clerum incaperunt, ad Herbipolim reducti sunt, & equis alligati post caudas, atque tracti per plateas, & in quatuor divisi partes ante portas Civitatis superpositi rotis metum posteris incusserunt. Omnes, qui Principales fuerunt in consilio, talem exitum susceperunt, præter illos, qui fugâ lapsi vitam redimere potuissent: nec erat in civitate Wirtzburgensi porta, ante quam forinsecus non jacerent rotati, & divisi per quadrum aliqui de Consulatu more sceleratorum traditorum.

Post hæc Gerardus Episcopus 14. die mensis Januarij, hoc est, feriâ iv. post Octavas Epiphaniæ Domini, venit ad Herbipolim cum suis nobilibus, & reliquos Cives humi stratos accepit ad gratiam, quos maximis & horrendis Juramentis, ne similia tentare præsumerent in futurum, obligavit: deinde per alia Ecclesiæ oppida equitans similiter fecit: consulatum instituit novum sibi specialiter juratum: leges dedit Civibus, & omnes rebellizandi suspiciones, & modos amputavit.

Humiliatis jam Civibus, & pace reformatâ, Clerus qui in annum tertium exulaverat, in urbem regreditur, Interdictum tamen usque ad Ascensionem Domini proximè tunc futuram jussu Episcopi continuatur. Magna rerum & subita permutatio. Cives Herbipolenses, qui nimia elati superbiâ Episcopum in Thuringiam fugare, Canonicos nobiles, Monachos & moniales de Civitate omnes juraverant expellere, ipsi aut miserabiliter fuerunt occisi, aut de patria proscripti, reliqui verò humiliati, confusi, & in perpetuam Ecclesiæ servitutum, sicut meruerant, redacti.

Anno prænotato in mense Majo convenerunt apud Franckenfurt Principes Regni, Joannes Archiepiscopus Moguntinus, Wernherus Archiepiscopus Trevirorum, Fridericus Archiepiscopus Colonienfis, Rupertus Comes Palatinus, Rudolphus Dux Saxonie, Fridericus Dux de Brunonis

Captivorum plures vario mortis genere puniti sunt.

Consules ante portas civitatis super rotas positi fuerunt.

Gerardus Episcopus Herbipolim victor cum suis ingreditur.

Clerus gaudens Herbipolim triennis exul ingreditur.

Conventus Principum in Franckenfurt contra Wenceslaum,

vico, & quidam alij, quorum cauſa fuit Conuentus, diem modum & formam ſtatuendi, quibus Wenceslaum Regem per ſententiam à regno deponerent. Conſultatione igitur habitâ, viceſimum diem menſis Septembris tunc proximè futurum ſtatuere, in quo apud Lanſtein oppidum Cis-Rhenanum denuo convenire deberent ad proſecutionem inchoati negotij. Soluta Conventu Principum jam dicto cum unusquiſque in ſua redire diſponeret, Moguntini Cives, qui pro parte Wenceslai Regis fuerunt pertinaces, nec minus veteri odio laborantes, poſitis in itinere apud Fridiſlariam inſidijs, Rudolphum Saxoniam nihil mali ſuſpicantem capiunt. Fridericum verò Ducem Brunſuicemſem tumultuariè occidunt, ad cujus tumulum aureis litteris ſic ſcriptum legimus:

Fridericus
Brunſuicemſium
Dux à Moguntinis
occiditur.

Moguntia
nequam.

*Regula non ficta nequam Moguntia dicta,
Germen Pilati nunc denuo vivificati,
Námque Ducem ſtravit Fridericum, qui quaſi David
Clerum protexit, gentemque ſuam bene rexit.*

Verum auctores ſceleris male perierunt.

Wenceslaus per
Principes à
Regno Germaniæ
deponitur.

Anno igitur præſcripto 20. menſis Septembris convenerunt denuo in oppido Lanſtein haud procul à Confluentia ſupradicti Principes, & mane circa horam decimam Wenceslaum Regem Bohemiæ citatum, expectatum, ſed non comparentem, neque per ſe, neque per legitimum procuratorem, ab omni jure dignitate & adminiſtratione Regni Germanici propter ſubſcriptas cauſas per ſententiam depoſuerunt.

Articulus 1.

Prima cauſa, ſive articulus fuit, quòd Civitatem Genuenſem juxta mare in Liguria ſitam, qua ſemper ad Romanum Imperium pertinebat, acceptâ pecuniâ, Regi donavit Gallorum ſine Conſenſu Principum Regni, in grave detrimentum totius Regni Germanici, ſimul & Imperij Romani.

Articulus 2.

Secundus articulus ſive cauſa depoſitionis ejus fuit, quòd Vicecomitem Joannem Galeatium, Mediolani creavit in ducem, aſſignando ei totam Longobardiam in titulum, & perpetuam poſſeſſionem, ſine ſcitu, & voluntate Principum, pro centum millibus ducatorum, quod ei non licuit.

Articulus 3.

Articulus tertius ſive cauſa fuit, quòd plura Dominia ſive territoria feudalia Imperij per mortem poſſeſſorum, qua ad Jus tam Regni quam Imperij devoluta erant, ſine Conſenſu Principum alienavit, & acceptâ hinc inde pecuniâ in proprietatem, & perpetuam poſſeſſionem alienis tradidit.

Articulus 4.

Articulus quartus, fuit ejus in innocentes nimia crudelitas; plurimorum conſtat relatione, quòd Magiſtrum quendam in Theologia, vitia ejus inter prædicandum Praga arguentem occidit, & plures alios tam Clericos quam laicos, ſine cauſa rationabili necari mandavit.

Articulus 5.

Articulus quintus, ſive cauſa depoſitionis eſt, quòd non ſolum fovit raptores, Latrones, & ſpoliatores mercatorum, & quorumlibet itinerantium, ſed impunitatem malefactoribus omnimodam indulſit, opprimens, & puniens ſolum innocentes, unde plenum fuit ſub eo Latronibus Regnum.

Articulus 6.

Articulus ſextus fuit, quòd membranas dedit perſonis levibus nequitioſis & vilibus: hoc eſt, chartas non ſcriptas, appendente ſigillo Regiæ Majeſtatis, & hoc ex avaritia, pecuniarum duntaxat amore, per quas membranas homines nequitioſi multos dolos, & fraudes commiſerunt.

Articulus 7.

Articulus ſeptimus ſive depoſitionis ejus cauſa fuit, quòd cum Rege Polonia Tartaros & Paganos contra milites Ordinis Teuthonicorum in Pruſſia vocavit, ſe uni-

se univit. & confederavit in contemptum fidei Catholice & detrimentum totius Regni, quod Regiam minimè decuit Majestatem, quapropter quòd Paganos tenebatur expugnare, Christianos autem defendere.

Articulus 8.

Articulus octavus, quòd avaritiâ, & nimia cupiditate pecuniarum seductus multos diversa conditionis homines ad Curiam suam fecit citari, sine rationabili causa, vel ut metu vel injustis accusationibus fatigati sese pecuniâ redimerent, alioquin militum vexationibus subjacerent.

Articulus 9.

Articulus nonus, quia osor & persecutor Cleri fuit & omnium Ecclesiasticarum personarum, Laicos omnes, Rusticos, Crves simul & Nobiles quantum potuit contra ministrantes Ecclesia concitans, & fovens & defendens, quemadmodum Herbipolensibus factum jam diximus.

Articulus 10.

Articulus decimus, insigne illud Gymnasium literarium Generale, seu Universitatem Pragensem, quam Pater Imperator Carolus IV. paulo ante fundaverat, sua Tirannide annihilavit, atque destruxit, Doctores atque Magistros inde capiens, expellens, pluresque interficiens, quorum hostis inimicus, & persecutor fuit omnium, maxime bonorum virorum, atque Doctorum.

Articulus 11.

Articulus undecimus fuit, sive depositionis causa non ultima, quòd subditos Principum, Episcoporum, Abbatum, Ducum Comitum, atque Nobilium occultis literis, nuntijs, promissis, & suggestionibus contra Superiores suos in rebellionem concitavit, fovit, & animavit, ut patuit in Herbipolensibus.

Articulus 12.

Articulus duodecimus, quòd osor pacis Regnum litibus contentionibus latrocinijs, & infinitis turbationibus implevit, Crves contra Principes animavit, metuens propter scelera commissa deponi à Regno, si pax in terra permissa Principes Electores inter se faceret omnino concordēs.

Articulus 13.

Articulus decimus tertius fuit, quòd Ecclesiasticorum immunitatem contemnens omnia temerè pro sua voluntate præsumpsit, bona Ecclesiarum, aut militibus distribuit, aut sibi usurpavit, moliebatur enim Regalia, & Jurisdictiones temporales Episcopis auferre, & suis nebulonibus distribuere.

Articulus 14.

Articulus decimus quartus fuit, quòd otio commessationibus, potationibus ebrietatibus, & luxurie die noctuque intentus negotia Regni omnia penitus neglexit, seditiones Civium, & bella fovit, in Bobemia cum suis meretricibus se continuit, ad Regni causas non venit, libidini & avaritiæ vacavit.

Articulus 15.

Articulus decimus quintus fuit, quòd admonitus sepius à Rom. Pontifice, atq. crebrius à Principibus requisitus, & rogatus, ut pro suscipienda Imperij corona expeditionem faceret in Italiam, renuit, sprevit, atque contempsit, & de negotijs tam Regni quam Imperij nihil omnino curavit.

Articulus 16.

Articulus decimus sextus, quòd super his, & alijs multis negligentijs, atque sceleribus suis admonitus, aversatus sepiusque rogatus, ut emendatioris vitæ propositum dignaretur assumere, & Regni negotia curare, non solum nihil advertit, sed monentes, si potuit persecutus fuit. Multos enim venerabiles, Doctos & honestos viros, Prelatos, Monachos Presbyteros, Magistros atque studentes, vel occidit vel submergi præcepit, aut ignibus concremavit, sine causa, sine justitia, sine ordine æquitatis.

Articuli fuerunt alij complurimi.

Unde postremò indignati Principes Pauperumque excitati clamoribus auctoritate suâ electoriâ, ipsum ab omni dignitate Germanici Regni, & de Consensu Bonifacij IX. ab omni Jure Imperij anno, die, loco prænotatis citatum, & non comparentem sicut diximus, deposuerunt.

Anno itaque prænotato, post depositionem Regis Wenceslai, Principes, qui apud Lanstein oppidum Cis-Rhenanum convenerant, Joannes videlicet Archiepiscopus Moguntinus, Wernherus Archiepiscopus Trevirorum, & Fridericus Archiepiscopus Coloniensis non obstante absentia Ducis Saxonum, & Marchionis Brandenburgensium, Rupertum Comitem Palatinum, Bavaricæque Ducem Coelectorem suum in consilio præsentem unanimi consensu in Regem Germaniæ & Imperatorem Romanorum concorditer elegerunt. Quem Rheno transmissò in sedem Regni sub nucibus ex more collocarunt.

A Lanstein oppido Principes post hæc navigio descendunt ad Coloniã, ubi in majori Basilica sancti Apostoli Fridericus Archiepiscopus ipsum electum in Regem Germaniæ solemniter benedixit, unxit, & coronavit; cui mox cives juramentum fidelitatis juxta antiquam Germanorum consuetudinem constituunt, Aquenses autem & Franckfurtenses, cum alijs civibus Regni partibus adhuc favebant Wenceslai, propterea & electio extra Franckfurt, & coronatio in Colonia celebrata est.

Rupertus itaque coronatus in Regem regnavit annis ix. & ad Imperii coronam non pervenit, homo certè Christianissimus, justus & pius & amator Cleri.

Rupertus Rex iste cum postea contractis copijs Romam pro corona Imperij suscipienda proficisci disponderet, Joannes Galeatus Mediolani Dux, qui partes Wenceslai, à quo in Ducem creatus fuerat, sequebatur, omnes interclusit vias, & euntibus transitum interdixit. Unde progredi minimè valens, sine Imperij corona in Germaniam reversus est. Cumque pueri & Juvenulæ apud Heidelberg in oppido proprio canthanas quasdam in eum canerent, atque curiæ Major canentes verberibus & minis prohiberet, Rex mansuetissimus dixit: *Noli verberare canentes, nos Dominum Deum laudemus, quòd sani & incolumes à periculis liberati potius evadere.*

Uxorem habuit Rupertus Rex Elisabetham Burggravij Nürenbergensis filiam, de qua genuit 6. filios & 3. filias, quorum ista sunt nomina: Rupertus cognomento Pipan, qui sub Sigismundo Rege Ungariæ pugnavit cum Turcis, ut dictum est, anno Wichardi Abbatis terrij quinto. Fridericus natus in Amberg, unde & locus nomen contraxit. Ludovicus qui postea dicebatur barbatus, & in senio cæcus, à quo Genealogia Palatinorum continuatur. Joannes dictus Nienburg, Stephanus Comes postea in Gemino ponte, cujus Filius Comitatum Spanheimensem, & Veldentiam cum Zyveybrucken obtinuit, patris vocabulo nominatur. Otto Mosbach dictus à residentiam loco. Filiarum nomina fuerunt ista, Agnes, Margaretha, Elisabeth. Porrò Rupertus & Fridericus ante Patrem sine liberis obierunt in Amberg sepulti, de reliquis autem per ordinem quantum ratio exposulabit, suo loco dicemus.

Anno etiam prænotato Rusticorum apud Helvetios turba, quam Abbacellenses vulgariter nuncupant, conjunctis Suitensibus, ut supra diximus, dudum Confœderati, & Abbati S. Galli Domino suo proprio inobedientes, atque rebelles contractis copijs sociorum multa Ducibus Austria mala intulerunt, terras eorum per circuitum igne ferroque nimium crudeliter devastantes.

Rupertus Comes Palatinus in Regem eligitur.

Rupertus sine corona Imperij regnavit annis 10.

Rupertus uxor filijque fuerunt & filia tres numero.

Abbacellenses Domino suo perjury eoque rebelles.

Hoc ipso anno in medio quadragesimæ Cometes magnus in occidentali parte cæli apparuit, per plures manè & serò dies cunctis manifestè visibilis, cum longa cauda in metum & terrorem plurimorum, cujus notatio sequetur.

Cometes apparuit.

Eodem anno in die S. Martini Præfulis Argentinensium Episcopus contractis pugnatoribus multis auxilio nobilium de Liechtenberg, Vinstingen, Ochlenstein, & aliorum, obsedit Gerner prope Colmariam, expugnavit, & cepit, & quidquid substantiæ temporalis inventum fuerat, in prædam divisit: Vice Dominum de Hochstein cum alijs spoliatos abire permisit.

Gerner ab Episcopo Argentinensi capitur.

His quoque temporibus morbi & ægritudines variæ genus humanum per totam Europam miserabiliter afflixerunt, quam calamitatem nonnulli præsignatam fuisse per Cometem, qui in medio quadragesimæ apparuerat, existimabant. Oriebantur subito in corporibus humanis pustulæ turgentes, & ulcera nimis horrenda, quibus infecti homines & jumenta passiones præferebant incredibiles. Nam quicumque homines hæc ægritudine fuissent infecti, doloribus torquebantur assiduis, & neque die requiem habere poterant neque nocte. Erat autem iste morbus nimium contagiosus, & in tantum formidabilis omnibus, ut leprosi quoque illo infectos homines detestarentur, & fugerent; multos contagione suâ infecit, consumpsit, debilitavit & occidit, Principes, Nobiles & Ignobiles, Rusticos & Cives, Religiosos & seculares. Hujus mali causa simul & cura medicos latebat omnes, nec quicumquam desuper in libris suis poterant invenire, imò neque nomen illius constabat alicui medicorum. Duravit annis 12. & à Calabria incipiens totam Europam serpens occupavit. Nostris etiam temporibus hic morbus à Gallia & Neapoli ortus, atque propterea malum Gallicum nuncupatus, totam Germaniam simul & Europam omnem in vicesimum jam durans annum miserabiliter sæviens affligit.

Anno prænotato, Wichardus ejus nominis tertius hujus Monasterij Hirsaugiensis Abbas, in numero præcedentium, sextus atque tricessimus, jam senio gravatus, & noxiâ ægritudine memoratâ per plures dies miserabiliter cruciatus anno Regiminis sui undecimo ad Dominum migravit.

Wichardus tertius Abbas Hirsaugiensis xxxvi. moritur.

De Friderico ejus nominis secundo, hujus Monasterij Hirsaugiensis XXXVII. Abbate: qui præfuit annis xxviii.

Fridericus secundus fit Abbas Hirsaugiæ xxxviii.

In No Dominicæ Nativitatis prænotato videlicet MCCCC. Indictione Romanorum octavâ, vacante Monasterio Hirsaugiensi per mortem Domini Wichardi quondam Abbatis, ne viduitatis suæ diutius deploraret incommoda, Prior & Fratres de Conventu certum diem pro electione novi Pastoris absentibus statuerunt, quo adveniente, orationibus de consuetudine præmitti solitis, cum devotione ritè completis, Fratres, qui electioni tunc interfuerunt, Fridericum cognomento Wifflinger Monachum de gremio capituli unanimi Consensu in Abbatem elegerunt: virum bonum providum & circumspectum,

Hirsaug
II
25